Bc. Klára Schumannová

Lexikální aspekty kubánské španělštiny

(posudek vedoucího diplomové práce)

Kubánská španělština vždy představovala v mnoha ohledech výraznou variantu španělštiny, a byla proto tradičně předmětem zájmu hispanistů i iberoamerikanistů. Autorka předkládané práce se sice zaměřuje jen na jeden aspekt této jazykové varianty, její snaha o zevrubný popis problematiky ji však nutně přivádí za hranice slovní zásoby a často i za hranice lingvistiky: popsat dnešní kubánské lexikum je nemožné bez přihlédnutí k historickým, kulturním a geografickým souvislostem. V úvodu svého hodnocení bych chtěl připomenout, že podstatný podíl na přípravě práce měl konzultant Mgr. Ariel Laurencio Tacoronte, rodilý Kubánec a odborník na americkou španělštinu.

Hned v úvodu bych chtěl poznamenat, že autorka musela čelit problému, který její práci nutně komplikoval: neměla možnost vycestovat na Kubu a pobývat tam, takže se ve svých analýzách musela omezit na to, co je přístupné i na dálku, tj. především na sekundární literaturu. Budiž jí ke cti, že se informace ze sekundárních zdrojů snažila důsledně konfrontovat s názory rodilého mluvčího a s jazykovým materiálem získaným z jazykových korpusů.

Práce má logickou strukturu. Po úvodním vymezení teoretických východisek a definování základních pojmů je na základě sekundární literatury popsán historicko-kulturní vývoj kubánské jazykové oblasti: tento výklad pak tvoří rámec pro analýzu míry vlivů jiných jazyků na kubánskou španělštinu. Jde o výklad, který sice směřuje od lingvistiky, nicméně pro pochopení dalších kapitol knihy je zásadně důležitý. Další teoretické kapitoly jsou věnovány kubánské lexikografii, diatopickému rozdělení Kuby a stručné charakteristice dnešní kubánské španělštiny. Následuje zásadní část textu. Autorka postupně probírá vlivy jazyků, které z historicky pochopitelných důvodů ovlivňovaly kubánskou španělštinu, a posuzuje různé aspekty tohoto vlivu, to vše primárně na základě sekundární literatury. Takto vytvořený teoretický základ jí pak umožňuje přikročit k praktické části práce: na základě analýzy jazykového materiálu získaného z jazykových korpusů posuzuje, do jaké míry jsou výše zmíněné teoretické závěry o jazykových vlivech platné. Závěrečná kapitola pak stručně shrnuje výsledky práce.

Obecně mohu konstatovat, že vezmu-li v úvahu omezení, o kterém již byla řeč, totiž že se jedná o práci o kubánské španělštině napsanou v Praze, bez možnosti pobývat na Kubě, jde o výborný text. Práce se sekundární literaturou je velmi dobrá: autorka načetla velké množství různorodých textů a z vhodných citací zdrojů dokázala vytvořit logický, ucelený, přesvědčivý výklad. Přestože jde tedy v teoretické pasáži o výklad závislý na sekundární literatuře, jeho zpracování vytváří kvalitu hodnou ocenění.

Závěrečná část práce, analýza založená na materiálu z korpusu, je zajímavá, byť vzhledem k povaze korpusu nesplňuje některé parametry obvyklé u dnešních korpusových studií. Vzhledem k neexistenci vhodného korpusu sestaveného pouze z textů v kubánské španělštině musela autorka zvolit metodologicky méně čisté řešení: vybrala si některá slova, která jsou dle sekundární literatury typická pro kubánskou španělštinu, a ověřila jejich výskyt v korpusech CREA, CORPES XXI a Araneum Hispanicum Maius. Zmiňovaný metodologický problém spočívá v tom, že korpusy tohoto typu mohou k tématu kubánské španělštiny říci jen málo, v zásadě mohou pouze ukázat, zda se dané slovo vyskytuje, nebo ne, příp. v jaké frekvenci. Informace o relativní frekvenci, poměru k jiným slovům atd. však mohou být nanejvýš jen přibližné. Autorka se ve své korpusové analýze věnovala právě takovému pokusu. Její závěry jsou zajímavé, byť z výše uvedených důvodů jen dílčí. Přesto se domnívám, že právě podrobnější korpusová analýza by mohla být logickým pokračováním autorčina výzkumu, objeví-li se vhodný korpus.

Náměty a poznámky k obhajobě:

- Analýza jinojazyčných vlivů je velmi zajímavá, domnívám se ale, že ne u všech jazyků je situace strukturně stejná: specifičnost vlivu čínštiny ostatně konstatuje i sama autorka, u vlivu ruštiny se domnívám, že jde o dobovou záležitost, spojenou se specifickým obdobím se specifickým slovníkem. Takřka všechna uváděná slova jsou spjata s na Kubě a v hispánském světě novými skutečnostmi: se skutečností samou přišel ze sovětské sféry i její název. Lze očekávat, že s dobovým vlivem tato slova také odejdou.
- Textu by prospělo číslování kapitol – jednak je to běžný úzus, jednak by pomohl k lepší orientaci.
- V návaznosti na výše uvedenou úvahu o korpusech si dovoluji položit otázku, zda na Kubě existuje nějaký tým, který by vyvíjel korpusy, který by se věnoval korpusové metodologii – a zda je tedy naděje na vznik korpusu kubánské španělštiny.

Po formální stránce je práce připravena pečlivě, je psána kultivovanou formou.

Celkově se domnívám, že za daných podmínek, kdy autorka nemohla vycestovat a studovat kubánskou španělštinu přímo na místě, jde o výbornou práci: autorka v zásadě využila všech možností, které jí sekundární literatura a korpusy poskytovaly. Práci proto plně doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím stupněm *výborně*.

V Praze dne 5. 6. 2016 doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.